

Πρόληψη και αντιμετώπιση των μεγάλων καταστροφών

Του Στέλιου Αχνιώτη*

Τα γεγονότα με τις τραγικές συνέπειες των πυρκαγιών στην Αττική σπάρδαν στο φεινό καλοκαίρι, αφήνοντας πίσω δεκάδες νεκρούς, τραυματίες, ανείπωτη θλίψη, ιδιαίτερα σε όσους έχασαν δικούς τους ανθρώπους τόσο άδικα, καταστροφές σε σπίτια και περιουσίες και άλλη μια πληγή στο ελληνικό φυσικό περιβάλλον.

Το καθήκον, η υπευθυνότητα, ακόμα και η απλή ευσυνειδήσια, επι-

βάλλουν να διδαχτούμε και εμείς στην Κύπρο από αυτή την καταστροφή. Κρατική μηχανή και υπηρεσίες, τοπική αυτοδιοίκηση, φορείς και γενικά όλοι μας, ακόμα και οι απλοί πολί-

Το Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου δήλωσε επανειλημμένα ότι είναι στη διάθεση της πολιτείας

τες, έχουμε υποχρέωση να μελετήσουμε ξανά τους ενδεχόμενους κινδύνους και τα σχέδια δράσης, τόσο για την πρόληψη όσο και για τη διαχείριση και αντιμετώπιση των κινδύνων. Μας αφορά όλους, γιατί είτε σε επίπεδο σχεδιασμού και πρόληψης είτε κατά την περίοδο αντιμετώπισης της εξέλιξης του κινδύνου θα πρέπει να γνωρίζουμε πώς θα δράσουμε, γιατί ίσως το κάθε λεπτό να είναι κρίσιμο.

Οι συννηθέστεροι κίνδυνοι για πρόκληση καταστροφών ευρείας κλίμακας, εξαιρουμένων των πολεμικών επιχειρήσεων ή δολιοφθορών σε σημαντικά έργα υποδομής, στη Κύπρο, θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι τρεις: Οι πλημμύρες, οι πυρκαγιές και οι σεισμοί.

Βάσει επιστημονικών μελετών, σημαντικοί παράγοντες για την αξιολόγηση ενός κινδύνου είναι η συχνότητα/πιθανότητα να συμβεί, αφενός και αφετέρου, το μέγεθος των επιπτώσεων που θα προκληθούν σε κάθε περίπτωση ανάλογα με την ένταση, έκταση και άλλα κρίσιμα χαρακτηριστικά του φαινομένου. Η προστασία λοιπόν από τους κινδύνους αυτούς έχει να κάνει, πρώτον, με τη δυνατότητα αποτροπής /εξάλειψης ή μείωσης του μεγέθους του κινδύνου και δεύτερον, με τη λήψη μέτρων για μείωση των συνεπειών εφόσον επισυμβούν.

Όσον αφορά τους σεισμούς, δε-

δομένου ότι ο κίνδυνος δεν μπορεί να αποτραπεί, η προσοχή επικεντρώνεται στην αντιμετώπιση των συνεπειών κατασκευάζοντας κτίρια και υποδομές ανθεκτικές, ανάλογα με τη σημαντικότητα τους, στους συνήθεις σεισμούς ή και τους σπανιότερους καθώς επίσης και στην ετοιμότητα δράσης σωστικών συνεργείων και ομάδων καταγραφής των ζημιών αμέσως μετά τη σεισμική διέγερση. Οι μεν σημαντικές κατασκευές και κτίρια όπως γέφυρες, φράγματα, νοσοκομεία, δημόσια κτίρια μεγάλης σημασίας, πυροσβεστικοί σταθμοί, κ.λπ. σχεδιάζονται και κατασκευάζονται με ψηλούς συντελεστές ασφαλείας ώστε να μην υποστούν σοβαρές ζημιές σε ενδεχόμενο σεισμικής διέγερσης και να μπορούν να διατηρηθούν σε λειτουργία ώστε να ανταποκριθούν στην αποστολή τους και στις έκτακτες ανάγκες που θα δημιουργηθούν.

Όσον αφορά τις πλημμύρες, ως πρώτη προτεραιότητα είναι η πρόληψη μέσα από τη μελέτη των εν δυνάμει πλημμυρόπληκτων περιοχών και του ενδεχόμενου πλημμύρας είτε από βροχές με πλημμύρισμα ποταμών είτε από αστοχία αντιπλημμυρικών έργων (π.χ. δεξαμενές συγκράτησης, φράγματα). Στην περίπτωση των πλημμυρών κύρια μέριμνα για πρόληψη μεγάλων καταστροφών είναι η διασφάλιση της απρόσκοπτης ροής των νερών για να μην πλημμυρίσουν κατοικημένες περιοχές, αυτοκινητόδρομοι και άλλες κατα-

σκευές. Η αντιμετώπιση των πλημμυρών έγκειται κατά κανόνα στη διασφάλιση της καθαρότητας της κοίτης των ποταμών και ρεμάτων ώστε το νερό να διοχετευτεί προς τα φράγματα ή τη θάλασσα, ανάλογα και εντός των οικιστικών περιοχών στη συντήρηση των υφιστάμενων υποδομών αποχέτευσης για εξάλειψη του κινδύνου απόφραξης και περιορισμό στο ελάχιστο της τοπικής πλημμύρας. Όπου βέβαια κρίνεται ότι για την εξάλειψη του κινδύνου επιβάλλεται κατασκευή αντιπλημμυρικών έργων, τότε αυτά θα πρέπει να μελετηθούν και κατασκευαστούν κατά σειρά προτεραιότητας.

Το φαινόμενο των δασικών πυρκαγιών ιδιαίτερα στις χώρες με ψηλές θερμοκρασίες κατά τους θερινούς μήνες είναι πολύ συχνό και αναμενόμενο. Κάτω από ορισμένες δε συνθήκες (δύσβατο έδαφος με πυκνή βλάστηση, ισχυροί άνεμοι) μπορεί να πάρει τεράστιες διαστάσεις και καθιστά εξαιρετικά δύσκολο το έργο της πυρόσβεσης. Και σε αυτή την περίπτωση θεμελιώδους σημασίας είναι τα μέτρα πρόληψης και η άμεση αντίδραση για έλεγχο και καταστολή της φωτιάς στα πρώτα στάδια.

Συμπερασματικά λοιπόν θα λέγαμε ότι σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να υπάρχει:

(α) σχεδιασμός για αποτροπή της εκδήλωσης του κινδύνου ή εν πάση περιπτώσει περιορισμού της έντασης και μεγέθους του (για αποφυγή

κάθε κινδύνου θα πρέπει να τηρούνται οι νόμοι και κανονισμοί του κράτους - η καταπολέμηση της άναρχης και /ή παράνομης δόμησης όπως και η καλή συντήρηση των υποδομών είναι ίσως ο κυριότερος κοινός παρονομαστής για την πρόληψη)

(β) καλή προετοιμασία και συνεχής επαγρύπνηση για άμεση αντίδραση και δράση με βάση ένα καλά σχεδιασμένο και επικαιροποιημένο στρατηγικό σχέδιο δράσης αντιμετώπισης της εξέλιξης του κινδύνου και των συνεπειών του μέσα από το οποίο θα αναλύονται ο ρόλος και η αρμοδιότητα όλων των εμπλεκόμενων και η διασφάλιση του απαραίτητου μεταξί τους συντονισμού

(γ) κατάλληλος εξοπλισμός, στελέχωση και συνεχής άσκηση /εκπαίδευση για εφαρμογή των σχεδιασμών δράσης με βάση τα σενάρια σε κάθε περίπτωση

(δ) κοινωνική συμμετοχή με εμπλοκή/ αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων, της τοπικής αυτοδιοίκησης και των εθελοντικών ομάδων συμπεριλαμβανομένων, στην πρόληψη, αλλά και στην αντιμετώπιση των συνεπειών.

Το Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου (ΕΤΕΚ) δήλωσε επανειλημμένα ότι είναι στη διάθεση της πολιτείας, ώστε με την εμπειρογνώμονών των μελών του να συνδράμει στην οργανωμένη προσπάθεια πρόληψης και αντιμετώπισης των κινδύνων αυτών όπως και των συνεπειών τους.

* Πολιτικός μηχανικός, πρόεδρος ΕΤΕΚ

